

■ УДК 35.078.2

Н. В. Лисенкова, кандидат економічних наук, доцент, Харківська державна академія культури, м. Харків

МЕНЕДЖМЕНТ ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ В УМОВАХ РОЗВИТКУ ЕКОНОМІКИ

Доведено, що з розвитком менеджменту інформаційних технологій і засобів телекомунікацій у межах формування сучасних ринкових механізмів управління якісно змінюються відносини господарських суб'єктів, що основані на інформаційних взаємодіях під час використання ресурсів у процесі виробництва, розподілу, обміну та споживання, зміщуючи акценти з управління окремими ресурсами на системну організацію електронного бізнесу.

Ключові слова: менеджмент, інформаційні технології, комунікації, економіка, електронний бізнес.

Н. В. Лысенкова, кандидат экономических наук, доцент, Харьковская государственная академия культуры, г. Харьков

МЕНЕДЖМЕНТ ИНФОРМАЦИОННЫХ ТЕХНОЛОГИЙ В УСЛОВИЯХ РАЗВИТИЯ ЭКОНОМИКИ

Доказано, что с развитием менеджмента информационных технологий и средств телекоммуникаций в рамках формирования современных рыночных механизмов управления качественно изменяются отношения хозяйственных субъектов, основанные на информационных взаимодействиях при использовании ресурсов в процессе производства, распределения, обмена и потребления, смещая акценты с управления отдельными ресурсами на системную организацию электронного бизнеса.

Ключевые слова: менеджмент, информационные технологии, коммуникации, экономика, электронный бизнес.

N. V. Lysenkova, Candidate of Economic Sciences, Kharkiv State Academy of Culture, Kharkiv

THE INFORMATION TECHNOLOGY MANAGEMENT UNDER THE CONDITINS OF ECONOMIC DEVELOPMENT

The article shows that the development of information technology management and telecommunications, as a part of formation of modern market management mechanisms, qualitatively changes the economic relations, based on information interaction during the production, distribution, exchange and consumption of resources, shifting the emphasis from management of individual resources to systematic organization of e-business.

Key words: management, information technology, communications, economics, electronic business.

Постановка проблеми. Сучасні зміни в економіці України, розвиток підприємницької діяльності та ринкових структур, необхідність оперативного й компетентного прийняття рішень супроводжуються зростанням попиту на якісну, достовірну, оперативну інформацію, задоволення якого можливе тільки на основі широкомасштабної інформатизації як суспільства загалом, так і окремих суб'єктів різних рівнів. На державному рівні розробляються програми та Концепції розвитку інформатизації. Сформульована мета розвитку інформаційного суспільства в Україні: підвищення якості життя громадян, забезпечення конкурентоспроможності України, розвиток економічної, соціально-політичної, культурної та духовної сфер життя суспільства, удосконалення системи державного управління на основі використання інформаційних і телекомунікаційних технологій.

При нерозвиненому інформаційному просторі в господарській системі істотно зростає кількість недостатньо формалізованих завдань прийняття управлінських рішень. Передусім це зумовлено невідповідністю наявних даних з метою діагностики стану і динаміки економічних суб'єктів і об'єктів, відображення та виявлення тенденцій і закономірностей їх розвитку, вироблення раціональної стратегії й тактики їх функціонування в різних господарських системах.

Актуальною є проблема кількісної та якісної оцінки стану і темпів розвитку менеджменту інформаційних технологій, скорочення розриву між рівнем розвитку інформаційної інфраструктури країни та рівнем комп'ютерної грамотності громадян, впливу інформаційних технологій на соціальну сферу суспільства, якості державного управління, розвиток економіки.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Перше наукове осмислення соціально-економічних взаємодій в інтерактивному середовищі здійснив Дж. Ліклайдер. Вивченню питань впливу інформаційних технологій на організацію бізнесу, оснований на ідеях інформаційної економіки, присвячені праці таких авторів, як Т. Бернерс-Лі, Е. Вінстон, В. Звас, Р. Калакота, Д. Кларк, Д. Козьє, Б. Лейнер, Ф. Мечлап, Д. Хендрик, И. Хоффман, П. Шуберт та ін.

Вплив інформаційних механізмів на сталий розвиток економічних систем різного рівня, проблеми трансформацій різних видів діяльності в умовах інформаційної економіки досліджують М. Аттинджер, Д. Белл, А. Гранберг, К. Голдспінк, О. Іншаков, М. Мізинцева, С. Паринов, Т. Шауер, Е. Фогель, Й. Хергет, К. Ерроу та ін.

Внесок у дослідження практики реалізації систем і моделей електронного бізнесу здійснили такі науковці, як А. Алексієв, Н. Бондаренко, Н. Геращенко, С. Гуреев, А. Демидов, А. Дегтяр, В. Єфімов, Д. Кочергін, А. Левченко, Н. Нижегородцева, М. Новіков, А. Родіонов, Т. Яковлева та ін.

У сучасних вітчизняних дослідженнях окремі теоретичні та практичні аспекти формування інформаційного управління й участі в цьому процесові держави розглядали В. Бакуменко, В. Биков, М. Будко, О. Гриценко, В. Дзюндзюк, О. Дубас, Д. Дубов, В. Іванов, О. Крюков, М. Корецький, І. Клименко, О. Литвиненко, Є. Макаренко, О. Малигін, А. Марущак, В. Новак, І. Отірко, Г. Почепцов, В. Степанов, В. Тронь, В. Хомяков, П. Цегольник, І. Чиж, С. Чукут, О. Шевчук та багато інших. Дослідники відзначили, що держава, зокрема її органи та організації, є найбільшим виробником і споживачем інформації.

В умовах зростання значущості інформаційної функції держави органи державного управління мають видозмінити свої взаємовідносини з громадянами. Крім того, важливе значення мають взаємодія різних інформаційних ресурсів у процесі їхнього формування й використання під час вирішення різноманітних завдань менеджменту інформаційних технологій в умовах розвитку економіки, що становить актуальність дослідження.

Мета статті — розглянути розвиток менеджменту інформаційних технологій і засобів телекомунікацій, у межах формування сучасних ринкових механізмів управління в яких якісно змінюються відносини господарських суб'єктів, що оснований на інформаційних взаємодіях під час використання ресурсів у процесі виробництва, розподілу, обміну та споживання, зміщуючи акценти з управління окремими ресурсами на системну організацію електронного бізнесу.

Виклад основного матеріалу дослідження. Аналіз ступеня наукової розробленості інформаційних технологій в умовах розвитку економіки свідчить про те, що у вітчизняній економічній науці головна увага приділяється опису застосовуваних моделей електронного бізнесу. Доцільно доповнити вивчення засад функціонування підприємства теоретичним аналізом організаційно-економічних аспектів удосконалення їх діяльності на основі інформаційних механізмів, форм і методів реалізації моделей електронного бізнесу з урахуванням специфіки розвитку підприємств та ринку інформаційних і комунікаційних технологій.

Інтенсивний розвиток комунікаційних технологій нині трансформує немало процесів у сучасному суспільстві. Не є винятком і сфера

бізнесу. З виникненням інтернету, найсучаснішого засобу організації мережевих ресурсів, підприємства набули нових можливостей і ресурсів розвитку. Інтернет як найдоступніша і найзручніша система глобального обміну інформацією між користувачами не тільки довела свою життєздатність, але починає витісняти інші способи та канали комунікацій, що відбувається завдяки нижчій вартості послуг, високій швидкості передачі інформації.

Оскільки інтернет являє собою нове середовище взаємодії, то будь яка фірма, що пропонує товари або послуги, може використовувати його як новий вид бізнес-діяльності з метою підвищення конкурентоспроможності, засіб поширення рекламної інформації, канал розподілу, а також для отримання маркетингової інформації, формуючи основу інтерактивної взаємодії суб'єктів.

Інтерес до інтерактивних форм ведення бізнесу зумовлений необхідністю підвищення ефективності управління діяльністю і конкурентоспроможності підприємства з урахуванням можливостей сучасних інформаційних технологій, які дозволяють синхронізувати й узгоджувати виконання бізнес-процесів у часі, забезпечуючи ефективність внутрішніх і зовнішніх зв'язків та взаємність відповідальності [5].

Глобальний розвиток усесвітньої комп'ютерної мережі позначився на комерційній діяльності підприємств загалом і рекламній діяльності як елементі системи менеджменту і маркетингу зокрема. У результаті використання мережевих технологій реклама набула не стільки нової кількісної характеристики, скільки якісної, отримала новий, перспективний напрям розвитку, що надає значні вигоди від використання інтернету. Відповідно до цього, актуальним є питання організації систем електронної комерції загалом та рекламної діяльності в інтернеті зокрема. Рекламна діяльність і електронна комерція розвиваються найдинамічніше в напрямі використання інформаційних технологій, які у свою чергу є альтернативою традиційним каналам поширення інформації та формам ведення бізнесу. Електронна комерція при цьому є не тільки видом реклами, але і рекламованим об'єктом. Масовість використання інформаційних технологій дозволяє використовувати мережу як рекламний простір, засіб масової інформації й універсальний засіб комунікацій.

Інформаційні технології, розроблені для інтернету, успішно застосовуються в локальних мережах організації, що зумовило виникнення терміна «інтранет» (реклама в інтернеті, електронна комерція, маркетинг в інтернеті тощо). Коли інтрамережа стала виходити за межі однієї організації і включати інші суб'єкти, виникли екстрамережі,

які підтримують обробку значних обсягів даних під час передачі їх з одного комп'ютера на інший. П. Фленаган зазначає, що екстрамережі зазвичай використовуються для встановлення зв'язків зі споживачами, постачальниками, діловими партнерами й іншими групами людей, котрі пов'язані з ефективністю операцій або практичним результатом [1].

Екстрамережі зменшують відстань між виробником та кінцевим користувачем, і це стосується майже всіх галузей промисловості. Простіший і дешевший спосіб поширення інформації зближує виробників та споживачів, фактично зменшуючи або виключаючи зовсім численних посередників. Екстрамережі дозволяють виробникам виходити безпосередньо на кінцевого користувача.

Упровадження екстрамережі передбачає поцифрування паперових документів, що дозволяє передати дані з однієї компанії до іншої. По суті, екстрамережі — міст між загальнодоступним інтернетом і приватною корпоративною інтрамережою. МакКарті відзначає, що інтернет належить усім і кожному, у той час як інтрамережа — конкретній організації, яка має на меті створити власну, добре захищену мережу на основі протоколів інтернету [2].

Екстрамережі слід розуміти як розширення інтрамережі, що надає доступ до сервісів компанії та її накопиченими даними. На думку Дж. Баркстейлі, екстрамережі є важливою частиною бізнес-стратегії, системи розподілу продукції й апарату підтримки споживача [3]. Таким чином, екстрамережі по суті є середовищем, яке з'єднує виробництво з постачальниками і споживачами. М. Фрост зазначає, що концептуально екстрамережі являють собою віртуальну мережу в межах інтернету.

Реалізація концепції управління підприємством на базі екстрамережі дозволяє не тільки розвивати нові способи ведення бізнесу, а й змінити структуру витрат [4], збільшити передачу й обробку інформаційних потоків, цінність інформації всередині організації.

Слід зазначити, що з розвитком менеджменту інформаційних технологій і засобів телекомунікацій у межах формування сучасних ринкових механізмів управління господарюючими суб'єктами економіки, змінилися не тільки управлінські завдання, але і загальний підхід до прийняття корпоративних інтернет-рішень. Виокремився новий напрям менеджменту — менеджмент інтернет-сайта, під яким розуміють процес управління створенням і супроводом інтернет-сайта на основі сукупності принципів, методів, засобів та форм управління

інформаційним проектуванням з метою підвищення ефективності процесу створення сторінки в інтернеті.

Існують такі етапи менеджменту сайта: планування (визначення цілей і завдань; аудиторії, для якої існує сайт; здійснення конкурентного аналізу); розробка; реклама; підтримка й оцінка ефективності сайта. Реалізація зазначених етапів дозволяє надати процесові створення сайта максимальної керованості, узгодженості і ефективності.

У зв'язку з розвитком комунікаційних технологій і засобів дистанційного зв'язку якісно змінюються відносини господарських суб'єктів, основані на інформаційних взаємодіях при використанні ресурсів у процесі виробництва, розподілу, обміну та споживання, зміщуючи акценти з управління окремими ресурсами на системну організацію електронного бізнесу. Останній являє собою інтеграцію систем, процесів, організацій, ланок, що створюють вартість та ринки, які використовують інтернет, пов'язані з ним технології та концепції.

Основними системними характеристиками електронного бізнесу є:

- ключова роль використовуваних телекомунікаційних мереж та інформаційних технологій;
- практична значимість різних форм взаємодії між суб'єктами економічної діяльності;
- зниження трансформаційних і трансакційних витрат завдяки використанню нетрадиційних способів взаємодії;
- обслуговування однієї або декількох стадій підприємницької діяльності;
- поєднання функцій каналу для взаємодії між агентами на ринку з функціями продукту, що безпосередньо створюють вартість.

Існуючі форми реалізації електронного бізнесу можна класифікувати за такими типологічними ознаками: сферами, функціями, масштабами, рівнями, суб'єктами, об'єктами, складом, напрямками.

Реалізовані сучасні електронні бізнес-моделі поділяються на вертикальні, горизонтальні, змішані, інфраструктурні, рекламні, маркетингові та ін.

Систематизація основних напрямів діяльності господарських суб'єктів мікрорівня в інтерактивному середовищі дозволяє виокремити етапи організації їх представництва, що відповідають основним складовим менеджменту інтернет-ресурсу, під яким розуміється процес управління створенням і супроводом сайта на основі сукупності принципів, методів та засобів інформаційного проектування. Основними завданнями реалізації представництва промислового

підприємства є поєднання функцій супроводу та підтримки організаційних взаємодій, корпоративного каталогу, маркетингового сайта й он-лайнової роздрібної торгівлі.

Висновки. Аналіз розвитку електронного бізнесу в Україні дозволив визначити фактори-каталізатори: конкуренція; екстериторіальність діяльності; різноманіття продуктів і каналів їх поширення; розвиток інформаційно-комунікаційних технологій (зокрема інформаційної безпеки); швидкість і якість обслуговування та фактори-бар'єри, що стримують його розвиток на українському ринку: недостатня інтегрованість реального бізнесу з електронними системами, порівняно низька інвестиційна активність, невелика численність українських користувачів мережі інтернет, нерозвиненість інституціонального середовища, низький платоспроможний попит тощо.

Сучасні трансформації в економічній системі України, розвиток підприємницької діяльності та ринкових структур, необхідність оперативного і компетентного прийняття рішень супроводжуються зростанням попиту на якісну, достовірну, оперативну інформацію, задоволення якого можливе тільки на основі широкомасштабної інформатизації як суспільства загалом, так і окремих суб'єктів різних рівнів.

Інформатизація економічних процесів є закономірним етапом процесу еволюції господарської системи суспільства. Сучасна концепція ендогенних факторів виробництва визначає менеджмент інформаційних технологій як один з ключових чинників, що зумовлюють економічний розвиток національного мезорівня. Необхідність оцінки масштабів і рівня розвитку менеджменту інформаційних технологій є особливо актуальною, коли інформація трактується як найважливіший і рідкісний ресурс, фактор, елемент економічного потенціалу господарської системи, який має ефективно використовуватися для досягнення її цілей, але це тематика подальших досліджень.

Список використаних джерел

1. Вэн Дж. Интернет / Джозэф Вэн. В кн. Информационные технологии в бизнесе / под ред. Миланы Желены. / Дж. Вэн СПб. : Питер, 2002. — С.175. (Н. Joseph Wen., New Jersey Institute of Technology).
2. Flanagan P. (1997) «The 10 hottest technologies in telecom» / P. Flanagan // Telecommunications (May). — P. 25–32.
3. Frost M. (1998) «Extranets: a big boon—especially for small companies» / M. Frost , HR Magazine (January). — P. 31 — 42.
4. McCarthy S. P. (1997) «Welcome to the extranet» / S. P. McCarthy // Logistics Management (May). — P. 66–72.

5. Иншаков О. В. «Информационное развитие экономики региона» / О. В. Иншаков, М. Ф. Мизинцева, А. Э. Калинина, Е. А. Петрова. — М. : Издат. дом «Финансы и кредит», 2008. — С. 207–230.

References

1. Flanagan, P. (1997) «The 10 hottest technologies in telecom», Telecommunications (May): 25-32.
2. McCarthy, S. P. (1997) «Welcome to the extranet», Logistics Management (May): 66-72.
3. Ven Dzhozef. Internet. V kn. Informatsionnyie tehnologii v biznese. Pod red. Milanyi Zhelenyi. — SPb.: Piter, 2002. P.175. (H. Joseph Wen., New Jersey Institute of Technology).
4. Frost, M. (1998) «Extranets: a big boon-especially for small companies», HR Magazine (January): 3 I-42.
5. Inshakov O. V. «Informatsionnoe razvitie ekonomiki regiona» / Inshakov O. V., Mizintseva M. F., Kalinina A. E., Petrova E. A. — M.: Izdatelskiy dom «Finansyi i kredit», 2008. — P. 207-230.

■ UDC 35.078.2

Lysenkova N. V., Candidate of Economic Sciences, Associate Professor at the Department of Management and Administration, Kharkiv State Academy of Culture, Kharkiv
ninalysenkova@mail.ru

THE INFORMATION TECHNOLOGY MANAGEMENT UNDER THE CONDITINS OF ECONOMIC DEVELOPMENT

The aim of this paper is to explore the tendencies of information technology and telecommunications management as a part of formation of modern market management mechanisms.

Research methodology. The publications of Ukrainian and foreign authors on subject of information management and e-business have been reviewed.

Results. The analysis of e-business in Ukraine allowed to identify such factors: competition; extraterritorial activities; diversity of products and distribution channels; development of information and communication technology (including information security); speed and quality of services, and barriers that hinder its development on the Ukrainian market; relatively low investment activity, a small number of Ukrainian Internet users, poor institutional environment, low purchasing power and so on. Modern transformation of the economic system in Ukraine and the development of entrepreneurship and market structures demand for high-quality, accurate and current information, the satisfaction of which is

possible only on the basis of large-scale informatization of society on different levels. The computerization of economic processes is a logical step in the evolution of the economic system of society. The need to assess the scale and level of management of information technology is particularly relevant when the information is treated as the most important and rare resource factor, which should be effectively used to achieve economic objectives.

Novelty. An attempt is made to prove the feasibility of e-business systematic organization implementing.

The practical significance. The information contained in this article may be useful for organizations to implement IT-management systems.

Key words: management, information technology, communications, economics, electronic business.

Надійшла до редколегії 26.02.2016 р.